

Piše: Tatjana Kalezić

Jesen na finansijskom tržištu

Crni petak, Halloween Massacre, Crni ponedjeljak... termini su koji se svake godine, malo kroz šalu a više sa strepnjom, tiho provlače po backoffice-ima finansijskih tržišta i nemaju nikakve veze sa sujeverjem, već podsećaju na realne kolapse tržišta, koji su se dešavali u bližoj ili daljoj prošlosti, i nekako, baš u ovim jesenjim danima godine, dovodili do ozbiljnih i dugotrajnih depresija.

Dan koji berzansko tržište pamti kao Crni petak je 24. septembar 1869. godine, kada je, pod uticajem dvojice špekulanata, Jay Gould-a i James Fista, tržište zlata doživelo potpuni sunovrat.

Od tada, termin „crni“ korišćen je još nekoliko puta da obeleži dane u kojima je tržište pretrpelo finansijsku katastrofu. Crni utorak, 29. oktobra 1929. godine je dan sumraka na tržištu, koji je svet uveo u dobro poznatu Veliku depresiju 1930. godine. Najveći pad na tržištu, tokom jednog dana, dogodio se na Crni ponedjeljak, 19. oktobra 1987. godine, kada je Dow Jones IA opao za više od 22%. Crni oktobar novijeg datuma zabeležen je 2006. godine, kada je kanadski ministar finansija, Jim Flaherty, objavio promenu poreske politike, što je investorima donelo gubitke od oko 35 biliona dolara, a ceo događaj je poneo naziv Halloween Massacre.

Iako je oktobar protekao relativno mirno, u novembru nas očekuje pregršt važnih fundamentalnih vesti, koje se nikako ne smeju zapostaviti. Za prvu nedelju novembra zakazani su sastanci lidera centralnih banaka Australije, UK, US i

Današnje tržište je globalnog karaktera, što ga čini stabilnijim i otpornijim na uticaje koji su u prethodnim vremenima finansijska tržišta dovodili do ozbiljnih potresa, a teoriju da je oktobarski efekat postao više psihološka nego realna pretnja, potvrdio je i ovaj oktobar, koji je zabeležio nekoliko umereno turbulentnih aktivnosti, te nije oklevao da trideset i prvog odahne i požuri na Halloween Party.

Evropske centralne banke, te će zvanične izjave o jačanju i oporavku ovih ekonomskih tržišta biti veoma značajne.

Pretpostavlja se da će Australijska banka objaviti odluku o podizanju kamatnih stopa, dok će US, UK i Eurozone objaviti mesečne izveštaje proizvodnje i usluga, ključne indikatore ekonomskog stanja njihovih tržišta. U petak, 6. novembra, US će objaviti izveštaj o neproizvodnom sektoru, što će se sigurno odraziti na tržište, naročito posle septembarskog izveštaja koji je bio lošiji od očekivanog i zabeležio pad veći od 263K.

U drugoj nedelji novembra nastaviće se objavljivanje važnih ekonomskih pokazatelja i dobiće-

mo prve izveštaje ukupne domaće proizvodnje Japana, Nemačke i Eurozone za treći kvartal, što će trader-ima dati šansu da sagledaju u kom pravcu se pozicioniraju ove ekonomske sile na svetskom tržištu. U međuvremenu, UK i Australija objaviće mesečno stanje zaposlenih.

Treća nedelja novembra doneće maloprodajne izveštaje Novog Zelanda, US, Švajcarske i UK.

S obzirom da se svetska ekonomija polako kreće putem oporavka, i da je, nažalost, prati i povećana nezaposlenost, ekonomisti budno prate potrošačke indekse, jer smanjena potrošnja direktno utiče na usporavanje ekonomskih aktivnosti.

Ovako popunjena novembarska agenda zahteva punu pažnju i visoku kontrolu rizika, jer trader-i dobro poznaju moći kojima vlada fundamentalna analiza, naročito analiza poslednjih godišnjih kvartala i znaju da se za predstojeće praznike mogu početi pripremati tek posle novembarskih okršaja. ■

*Autor je Int. broker, regionalni predstavnik Broco Company, Russia i direktor Agencije Tink, Novi Sad
www.forexns.com*